

ДЕРЖЛІСАГЕНСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор філії «Карпатський лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

(посада керівника філії)

(підпис) Ігор ЧЕБАН
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)
« 17 » 2025 р.

ПЛАН ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА
(ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ)

Ужгородського надлісництва філії «Карпатський лісовий офіс»

ДП «Ліси України»

на 2025 рік

ЗМІСТ

1. Загальна інформація про Надлісництво	3
2. Цілі ведення господарства	6
3. Характеристика лісових ресурсів	7
4. Екологічні цінності	11
5. Природоохоронні заходи	19
6. План господарських заходів	23
7. Моніторинг лісів	26
8. Соціальні аспекти	30

Результати оцінювання

План лісоуправління (заходів) по веденню лісового господарства передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основа із яких - невиснажливе лісове господарювання із врахуванням соціальних, економічних та екологічних наслідків, тобто створення умов для розвитку діяльності надлісництва в рамках чинного законодавства.

Стратегічне планування проводиться під час складання 10-річних планів організації та розвитку лісового господарства лісовпорядною організацією ВО «Укрдержліспроект», а оперативне планування відбувається в рамках підготовки щорічних планів діяльності на основі 10-річного плану. Під час планування здійснюється: визначення та затвердження щорічної розрахункової лісосіки (максимально можливого обсягу заготівлі деревини в порядку рубок головного користування відповідно до принципів безперервного і постійного лісокористування).

Основні вимоги сьогодення - це ефективне господарювання, необхідність забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу, соціальних гарантій працюючих та місцевого населення.

1. Загальна інформація про Надлісництво

Ужгородське надлісництво розташоване у західній частині Закарпатської області на території Ужгородського і Мукачівського адміністративних районів та в межах міста Ужгород.

Поштова адреса: вул. Першотравнева, 42; с. Кам'яниця, Ужгородський район, Закарпатська область; 89421, електронна адреса: uzhlis@ukr.net

Адміністративно-організаційна структура Ужгородського надлісництва

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
Кам'яницьке, с. Кам'яниця, кв. 20	Ужгородський	4715,2
Ужгородське, с. Нижнє Солотвино, кв. 38	Ужгородський	4623,9
	м. Ужгород	184,0
Разом по лісництву:		4807,9
Анталовецьке, с. Анталовці, кв. 30	Ужгородський	5419,1
Великодобронське, с. Велика Добронь, кв. 16	Ужгородський	1622,8
	Мукачівський	635,0
Разом по лісництву:		2257,8
Дубриницьке, с. Дубриничі, кв. 31	Ужгородський	4212,7

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
Перечинське, с.м.т. Перечин, кв. 28	Ужгородський	5417,6
Тур'я-Реметівське, с. Тур'ї Ремети, кв. 3	Ужгородський	3320,0
Турицьке, с. Туриця, кв. 44	Ужгородський	6069,3
Порошківське, с. Порошків, кв. 21	Ужгородський	5701,9
	Мукачівський	1,3
Разом по лісництву:		5703,2
Лісництво «Шипот», с. Тур'я Поляна, кв. 47	Ужгородський	7826,7
Тур'янське, с. Тур'ї Ремети	Ужгородський	5371,1
Великобerezнянське, с.м.т. Великий Березний вул. Рибарська, 18	Ужгородський	3926,0
Костринське, с. Кострино, №78	Ужгородський	3664,0
Жорнавське, с. Жорнава, №145	Ужгородський	4205,0
Волосянківське, с. Волосянка	Ужгородський	4420,1
Лютянське, с. Люта, №1034	Ужгородський	5759,2
Чорноголівське, с. Чорноголова, №346	Ужгородський	4068,1
Бистрицьке, с. Чорноголова, №346	Ужгородський	6461,0
Білобerezівське, с.м.т. Великий Березний, вул.. Рибарська, 18	Ужгородський	5443,0
УСЬОГО:		93067,0
у тому числі за адміністративними районами:		
	Ужгородський (м. Ужгород)	184,0
	Ужгородський	92246,7
Разом		92430,7
	Мукачівський	636,3

Нинішнє лісовпорядкування проведено за I розрядом у відповідності з вимогами чинної лісовпорядної інструкції, рішеннями другої лісовпорядної наради і технічної наради за підсумками площа лісовпорядкування 2022 р. становила 93067,0 га.

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею - господарська секція. Усі розрахунки

здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Під час проведення лісовпорядних робіт керувалися Лісовим кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами України, протоколом першої лісовпорядної наради.

Геодезичною (картографічною) основою для складання лісовпорядних планшетів стали правовстановлюючі документи на право постійного користування земельними ділянками.

Природно-кліматичні умови

За своїм географічним положенням територія надлісництва знаходиться на межі двох кліматів: з однієї сторони вологий атлантичний, зменшуючий континентальність, з другої – материковий європейської рівнини.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень слід віднести пізні весняні заморозки, сильні дощі, снігопади і вітри, що приводять до сніголомів і вітровалів.

Територія Ужгородського надлісництва за характером рельєфу являє собою грядово-горбисту передгірну місцевість Закарпаття і гірську систему Нагірного Полонинського хребта. Північна частина Волосянківського лісництва віднесена до району Верховинського середньогірського водороздільного хребта. Рівнинна частина рельєфу надлісництва являє собою Притисянську елювіальну низину Закарпатської рівнини. Це перша заплавна тераса річки Тиса та її притоки р. Уж, р. Латориця та інших менших річок.

Висота над рівнем моря від 100 м до 1500 м. За стрімкістю схили в гірській частині поділяються на пологі (до 10^0) – 15,3%, покаті ($11-20^0$) – 45,3%, стрімкі ($21-30^0$ – на південних схилах, $21-35^0$ на північних схилах) – 34,7%, дуже стрімкі (понад 30^0 на південних схилах і понад 35^0 на північних схилах) – 4,7%.

Основні середні кліматичні показники району розташування надлісництва взяті за даними Ужгородської метеостанції за період 1968-2020 р.р.

Коротка характеристика кліматичних умов території надлісництва

Основні типи і види ґрунтів:

- бурі гірсько-лісові – сформовані на продуктах вивітрювання під наметом грабово-букових та букових лісів;
- бурі лісові розташовані на рівнинних і нижніх частинах схилів до висоти 400 м над рівнем моря під буковим, з домішкою граба звичайного лісом;
- дернові – наймолодші за віком, сформовані на елювіальних і делювіальних відкладах в долинах потоків.
- Ерозійні процеси на території надлісництва не мають значного розвитку і приурочені, в основному, до шляхової сітки в лісах.

Територія надлісництва розташована в басейнах рік Тиса (притоки Дунаю), Уж і Латориця.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень є пізні весняні та ранні осінні заморозки.

Територія надлісництва за характером рельєфу відноситься до гірських.

Ужгородське надлісництво бере на себе добровільне довготермінове зобов'язання щодо дотримання принципів і критеріїв Лісової Опікунської Ради (далі ЛОР).

Відповідальним за процес лісової сертифікації по надлісництву призначається помічник начальника надлісництва Лев МЕЛЛЕШ.

Ужгородське надлісництво підтверджує прихильність і дотримання вимог принципів і критеріїв ЛОР і зобов'язується:

1. Застосовувати на практиці принципи і критерії ЛОР зі сталого ведення лісового господарства.
2. Використовувати всі види лісових ресурсів на принципах сталого розвитку.
3. Вирішувати соціальні питання ведення лісового господарства, підтримувати соціальний і економічний розвиток місцевого населення.
4. Консультуватися у усіма зацікавленими сторонами з питань планування та ведення лісового господарства на принципах сталого розвитку.
5. Відстежувати стан довкілля і постійно вдосконалювати лісогосподарське виробництво, робити його екологічно безпечним.
6. Вживати профілактичних дій із пом'якшення негативних впливів лісогосподарського виробництва на навколишнє середовище.
7. Гарантувати, що всі лісові робітники, чия професійна діяльність суттєво впливає на навколишнє середовище, будуть відповідними чином навчені практичним діям з виконання цих зобов'язань.

2. Цілі ведення лісового господарства

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- прозоре використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах невиснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану надлісництва;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності надлісництва;
- оптимізація структури надлісництва, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;

- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності надлісництва;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників надлісництва;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства надлісництва.

3. Характеристика лісових ресурсів

Загальна площа лісового фонду Ужгородського надлісництва - 93067,0 гектарів, в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 89795,4 гектарів (96,5 %), із яких 12781,9 га (13,7 %) штучно створені ліси (лісові культури).

Не вкриті лісовою рослинністю землі – 2558,5 га (2,7 %), це в основному не зімкнуті лісові культури 128,7 га (0,1 %), рідколісся – 53,9 га (0,01 %), згарища, загиблі насадження – 26,9 га (0,01), галявини, пустирі - 80,7 га (0,1 %), біогалявини – 711 га (0,8 %) зруби -721,8 га (0,8%) лісові шляхи, просіки, - 830,7 га (0,9%) і лісові розсадники та плантації -13,8 га (0,01%). Таким чином загальна площа лісових земель надлісництва становить 92353,9 гектарів (99,2%).

Нелісові землі – 713,1 га (0,8%) представлені, в основному, рілля – 7,2 га (0,01%), сіножаття – 97,1 га (0,1%), пасовище – 76 га (0,1%), багаторічні насадження – 6,2 га (0,01%), води – 281,6 га (0,3%), болота – 54,3 га (0,1%), садиби споруди – 29,8 га (0,01%), траси – 145,4 га (0,2%) та інші нелісові землі – 15,5 га (0,01%).

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів безперервного лісовпорядкування площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	17766,2	19,1
в тому числі:		
Національні природні парки (заповідна зона)	610,0	0,6
Національні природні парки (зона регульованої рекреації)	2862,1	3,1
Національні природні парки (господарська зона)	7910,0	8,5

Регіональні ландшафтні парки	22,3	0,1
Заповідні лісові урочища	430,0	0,5
Пам'ятки природи	1247,5	1,3
Заказники	4505,0	4,8
Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати	179,3	0,2
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	21065,1	22,6
в тому числі:		
Ліси у межах населених пунктів	197,6	0,2
Ліси 1 і 2 зон округів санітарної охорони лікувально-оздоровчих територій	1782,2	1,9
Лісопаркова частина лісів зелених зон	15727,9	16,9
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	2811,6	3,0
Рекреаційно-оздоровчі ліси, поза межами зелених зон	545,8	0,6
Захисні ліси – разом	14741,5	15,9
в тому числі:		
Ліси протиерозійні	4021,5	4,3
Ліси уздовж смуг відведення залізниць	38,0	0,1
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	203,1	0,2
Ліси уздовж берегів річок, навколо озер, водойм та інших водних об'єктів	6277,0	6,8
Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Інші захисні ліси	4201,9	4,5
Експлуатаційні ліси	39494,2	42,4
Експлуатаційні ліси	39494,2	42,4
Усього:	93067,0	100

Господарські частини, господарства та господарські секції

Виходячи з приведеного у відповідність до Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок (2007) поділу лісів державного підприємства на категорії, їх функціонального значення, встановленого в них режиму ведення лісового господарства і лісокористування на наступний ревізійний період, утворені такі господарські частини:

Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення:

- ліси природоохоронного призначення з особливим режимом користування на рівнині;
- ліси природоохоронного призначення з обмеженим режимом користування на рівнині.

Рекреаційно-оздоровчі ліси:

- рекреаційно-оздоровчі ліси з особливим режимом користування на рівнині;
- рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим режимом користування на рівнині;

Захисні ліси:

- захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині.

Експлуатаційні ліси:

- експлуатаційні ліси на рівнині.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з обмеженим режимом користування віднесені: заказники.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з особливим режимом користування віднесені: пам'ятки природи, ліси, що мають наукове або історичне значення, включаючи генетичні резервати.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з особливим режимом користування віднесені: ліси в межах міст, селищ та населених пунктів, ліси 1 та 2 зон округів санітарної охорони лікувально-оздоровчих територій і курортів, рекреаційно-оздоровчі ліси поза межами лісів зелених зон.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з обмеженим режимом користування віднесена лісогосподарська частина лісів зеленої зони.

До захисних лісів з обмеженим режимом користування віднесені: лісові ділянки (смуги лісів), які прилягають до смуг відведення залізниць, автомобільних доріг державного значення, лісові ділянки (смуги лісів) уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів.

При організації господарств і господарських секцій лісовпорядкування виходило з породного складу насаджень, їхньої продуктивності та інших особливостей, що зумовлюють застосування різних нормативів і систем господарських заходів, а також цілей ведення лісового господарства, визначених Основними положеннями організації та розвитку лісового господарства області.

Основні показники лісового фонду

Рис. 1.1. Розподіл деревостанів за групами віку

Існуючий розподіл деревних порід за групами віку відрізняється від оптимального і зумовлений фактичним природним віковим розподілом та господарською діяльністю підприємства.

Аналіз наведених значень вказує на переважання середньовікових, стиглих і перестиглих деревостанів бука лісового. Решта порід істотного впливу на вікову структуру не мають.

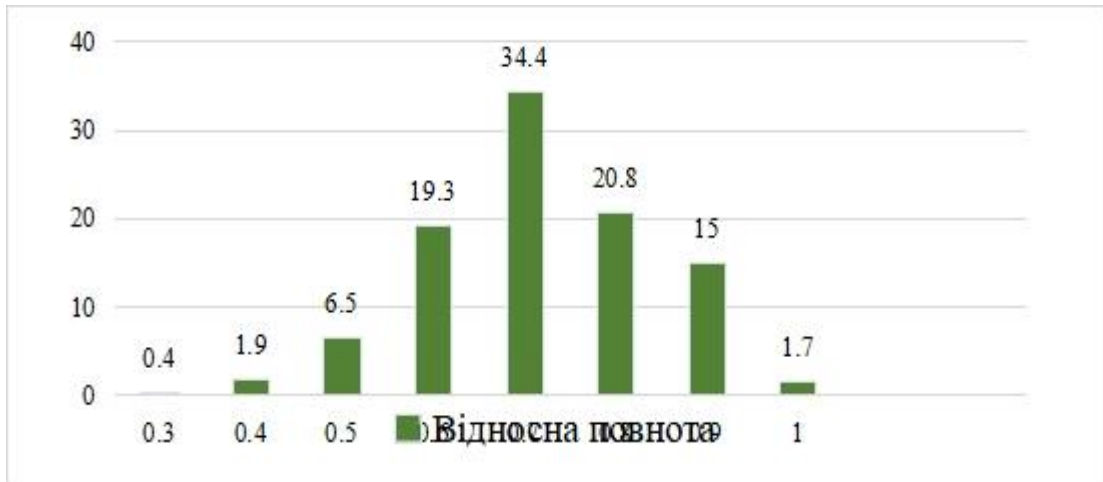

Рис. 1.2. Розподіл деревостанів за відотною повнотою

Насадження з повнотою 0,3-0,4 займають площу 2050,4 га, або 2,3 % вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Їхня наявність зумовлена таким фактором, як велика інтенсивність проведення вибіркового санітарних рубок в пошкоджених насадженнях шкідниками та хворобами лісу.

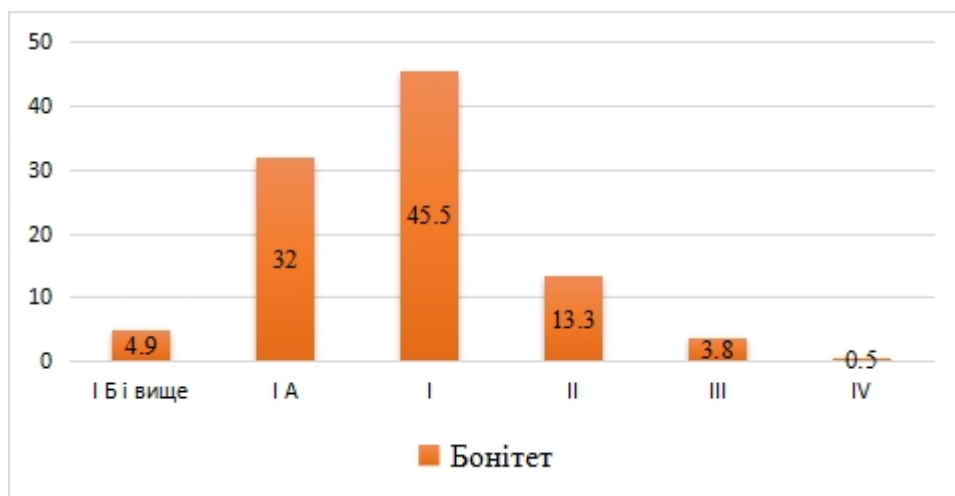

Рис. 1.3. Розподіл деревостанів за бонітетом

У лісовій таксації за результатами лісоінвентаризаційних матеріалів визначаються основні таксаційні ознаки лісового фонду: середній вік середній клас бонітету, середня повнота, середній запас і приріст на 1 га, середній клас товарності та інші. Вони розраховуються як для лісового фонду загалом, так і для окремих

сукупностей насаджень переважаючих порід. При цьому майже всі середні таксаційні ознаки розраховуються як середньозважені величини через відповідні площі.

Середні таксаційні показники лісового фонду загалом та за переважаючими породами дають змогу узагальнено судити й оцінювати якісний стан лісів, порівнювати його з аналогічними показниками інших лісових підприємств. Ці середні таксаційні ознаки характеризують фактичну продуктивність і структуру лісів підприємства, а також говорять про профіль його роботи.

4. Екологічні цінності

Лісові ділянки перспективні щодо виявлення і збереження видів флори та рослинних угруповань (об'єкти ПЗФ, ділянки, де планується проведення лісогосподарських робіт, пристигаючі, стиглі і перестійні насадження, екотонні ділянки та узлісся, вітровальні і буреломні ділянки, невеликі вирубки, галявини, рідколісся, приурочені горбистого рельєфу, схилів, а також сусідство лук, лісових культур, боліт та водойм тощо) необхідно попередньо визначати шляхом аналізу великомасштабних карт, планів лісонасаджень та опитування місцевих краєзнавців, вчителів, працівників лісового господарства. На основі аналізу цих даних на території лісових кварталів необхідно закласти рекогносцирувальні маршрути довжиною 3-5 км, які слід прокладати вздовж лінійних елементів ландшафту: кварталних просік, лісових доріг, стежок, узлісь з радіальним обстеженням навколишніх ділянок.

Під час моніторингових обстежень слід застосовувати такі методики досліджень: маршрутні і точкові обліки видів флори та рослинних угруповань; облік їх чисельності на основі щорічних матеріалів по зміні стану лісового фонду, зібраних державною лісовпорядною організацією, матеріалами польових обстежень збір інформації про факти реєстрацій рідкісних видів рослин на території господарства від працівників лісової охорони.

Особливу увагу слід приділяти територіям існуючих і проєктованих об'єктів ПЗФ, ділянок зі стиглими і перестійними насадженнями, екотонним і заболоченим ділянкам.

Для проведення окремих етапів моніторингових досліджень слід залучати спеціалістів-ботаніків науково-дослідних установ, ВУЗів, об'єктів ПЗФ, представників громадських організацій.

Для ефективного виявлення рідкісних представників видів груп флори необхідно проводити обстеження ділянок у різні сезони року під час вегетаційного періоду.

Під час проведення моніторингових ботанічних досліджень слід застосовувати найефективніші методики виявлення рідкісних видів флори та рослинних угруповань. Це підвищить ефективність проведення блоку спеціальних ботанічних досліджень на ділянках ОЦЗЛ.

Особливу увагу під час проведення моніторингових ботанічних досліджень слід приділяти ключовим місцям концентрації рідкісних видів флори та рослинних угруповань, такі місця можуть ставати осередками збереження біорізноманіття з певною циклічністю, пов'язаною як з природними сезонними циклами, так і з життєвими циклами видів флори (за: Посібник «Особливо цінні для збереження ліси: визначення та господарювання. Практичний посібник для України»).

Під час проведення моніторингових досліджень слід враховувати охоронний статус видів флори за списками: Червона книга України (категорії прийняті у виданні 1994 р.); МСОП – Червоного списку IUCN; ЄЧС – Європейського Червоного списку (European Red List, 1991, категорії наведені в Червоній книзі України (1994)); II-го або III-го Додатків Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (1979); CITES I, II – видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Вашингтонської) про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1973); видів, включені до I-го або II-го Додатків Конвенції (Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин; регіональних червоних списків.

Лісові ділянки перспективні щодо виявлення і збереження помешкань рідкісних видів тварин (об'єкти ПЗФ, ділянки, де планується проведення лісогосподарських робіт, пристигаючі, стиглі і перестійні насадження, екотонні ділянки та узлісся, вітровальні і буреломні ділянки, невеликі вирубки, галявини, рідколісся, приурочені горбистого рельєфу, схилів, а також сусідство лук, лісових культур, боліт та водойм тощо) необхідно попередньо визначати шляхом аналізу великомасштабних карт, планів лісонасаджень та опитування місцевих мисливців, краєзнавців, вчителів, працівників лісового господарства. На основі аналізу цих даних на території лісових кварталів необхідно закласти рекогносцирувальні маршрути довжиною 3-5 км, які слід прокладати вздовж лінійних елементів ландшафту: квартальних просік, лісових доріг, стежок, узлісь з радіальним обстеженням навколишніх ділянок.

Під час моніторингових обстежень слід застосовувати такі методики досліджень: маршрутні і точкові обліки хребетних тварин; обліки чисельності тварин по відбитках на снігу; обліки чисельності дрібних ссавців методом канавко-ліній; реєстрація і огляд слідів життєдіяльності, сховищ, гнізд, дупел, нір, хаток; збір пелеток птахів; облік кажанів за допомогою ультразвукового детектора та павутинної сіті; обліки птахів під час міграцій і кочівель; реєстрація і збір безхребетних тварин; збір інформації про факти реєстрацій і помешкання рідкісних видів тварин на території господарства від працівників лісової охорони.

Особливу увагу слід приділяти територіям існуючих і проєктованих об'єктів ПЗФ, ділянок зі стиглими і перестійними насадженнями, екотонним і заболоченим ділянкам.

Для проведення окремих етапів моніторингових досліджень слід залучати спеціалістів-зоологів науково-дослідних установ, ВУЗів, об'єктів ПЗФ, представників громадських організацій.

Для ефективного виявлення рідкісних представників різних груп хребетних необхідно проводити обстеження ділянок у різні сезони року (наприклад: зимовий період – хижі ссавці, ратичні, зимові стації тетерукових; весняний період (квітень-

травень) – птахи на гніздуванні, місця концентрацій земноводних; літній період – безхребетні, плазуни, кажани; ранньоосінній період – передміграційні скупчення птахів тощо).

Під час проведення моніторингових зоологічних досліджень слід застосовувати найефективніші методики виявлення рідкісних видів тварин та місць їх концентрацій. Це підвищить ефективність проведення блоку спеціальних зоологічних досліджень на ділянках ОЦЗТ. Приклад: *дистанційне визначення (візуально, за звуками, за ультразвуковими сигналами), нетривале відновлення (живоловними пастками, сітками, сачком); реєстрація тварин у водоймах і на берегах; реєстрація за слідами життєдіяльності (відбитки лап, екскременти, погризи, кормові рештки); пошук сховищ та гнізд; ведення обліків у нічний, сутінковий або денний час тощо.*

Особливу увагу під час проведення моніторингових зоологічних досліджень слід приділяти ключовим помешканням з місцями сезонної концентрації тварин – їх скупчень, які пов'язані з міграціями, проходженням окремих фаз розвитку або репродукції (місця гону, токування, парування, гніздування). У кожній із груп тварин можуть бути свої особливості їх розподілу у просторі й часі, проте загалом кожна з великих систематичних груп (напр., комахи, птахи, кажани) має відмінні і доволі специфічні місця сезонної концентрації. Проте існують певні загальні закономірності, пов'язані з репродукцією і міграціями, коли тварини виявляються найбільш вразливими. Тобто, такі місця можуть ставати осередками збереження біорізноманіття з певною циклічністю, пов'язаною як з природними сезонними циклами, так і з життєвими циклами тварин (за: Посібник «Особливо цінні для збереження ліси: визначення та господарювання. Практичний посібник для України»).

Прикладами ключових сезонних місць концентрації тварин можуть бути місця концентрації птахів на шляхах їхніх міграцій, місця існування материнських колоній кажанів, місця зимівлі ссавців, місця розмноження та зимівлі плазунів і амфібій, місця нересту риб, місця виплоду рідкісних видів комах тощо, місця розмноження ратичних, міграційні коридори хижих тварин, місця токування рідкісних птахів. При визначенні ключових сезонних місць концентрації тварин необхідно спиратися на перелік раритетних видів, наведений у відповідних Додатках 6,7 Посібника.

Під час проведення моніторингових досліджень слід враховувати охоронний статус видів тварин за списками: Червона книга України (категорії прийняті у виданні 1994 р.); МСОП – Червоного списку IUCN; ЄЧС – Європейського Червоного списку (European Red List, 1991, категорії наведені в Червоній книзі України (1994)); II-го або III-го Додатків Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (1979); CITES I, II – видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Вашингтонської) про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1973); видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин; регіональних червоних списків.

На території лісонасаджень надлісництва виявлені рідкісні і зникаючі види фауни і флори, які охороняються згідно законодавства і висновку з оцінки впливу на

довкілля у межах місць їх поширення. Також виділені охоронні зони місць поширення вказаних нижче видів флори і фауни.

Актуальний список рідкісних видів флори та фауни, виявлених на території Ужгородського надлісництва

№ з/п	Назва виду українською мовою	Назва виду латинською мовою	Місце знаходження (квартал)	Місце знаходження (виділ)
Анталовецьке лісництво				
1	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	29	6
2	Сова довгохвоста	<i>Strix uralensis</i>	8	1
3	Сорокопуд червоноголовий	<i>Lanius senator</i>	8	-
4	Шуліка рудий	<i>Milvus milvus</i>	На протязі року не зустрічалися	-
5	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i>	23	4
6	Мідянка звичайна	<i>Coronella austriaca</i>	6	8; 9;
7	Тритон карпатський	<i>Trirurus montandomi</i>	13	-
8	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	12	-
9	Вусач великий дубовий західний	<i>Cerambyx cerdo cerdo</i>	34	-
10	Джміль моховий	<i>Bombus muscorum</i>	На протязі року не зустрічалися	-
11	Розалія альпійська	<i>Rosalia alpina</i>	15	-
12	Боровик королівський	<i>Boletus regius</i> Krobh	31	1;
13	Гриб - зонтик дівочий	<i>Macrolepiota puellaris</i>	18, 21	19; 22
14	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	20	18;
15	Шафран Гейфеля	<i>Crocus heuffelianus</i>	36, 35, 44	3; 12; 14
16	Фіалка біла	<i>Viola alba</i> Bess	22	8
17	Зозулині черевички справжні	<i>Cypripedium calceolus</i>	30	18
18	Пальчатокорінник плямистий	<i>Dactyorchiza maculata</i>	18	10
19	Беладона звичайна	<i>Atropa belladonna</i>	6	3
20	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernal</i> L	29, 47	1; 6;
21	Герицій кораловидний	<i>Herichium coralloides</i>	5	12
22	Грифола листяна лісова	<i>Grifola frandosa</i>	27, 21	8; 22;
Кам'яницьке лісництво				
1	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	14	7
2	Бражник прозерпіна	<i>Proserpinus proserpina</i>	19	1
3	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i> L	10	7

4	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	36	7
5	Мідянка звичайна	Coronella austriaca	33	.7.2
6	Кіт лісовий	Felis silvestris	13	3
7	Подалірій	Iphiclides podalirius	41	14
8	Жук-олень, рогач звичайний	Lucanus cervus cervus	37	8
9	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	41	12
10	Грифола зонтична	Polyporus umbellatus	45	7
11	Боровик темнокаштановий	Boletus aereus	41	1
12	Тис ягідний	Taxus baccata	33	11
13	Білоцвіт весняний	Leucojum vernal L	20	1
14	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	32	5
15	Гніздівка звичайна	Neottia nidus-avis	20	18
Ужгородське лісництво				
1	Тритон карпатський	Triturus montadoni	Деренівка 39 (річка Солотвинка)	-
2	Нічниця довговуха	Myotis bechsteinii	34, 35,	9; 15;
3	Широковух європейський	Barbastella barbastella	34, 38,	5,8,9,13; 4,8,13,19,
4	Шуліка рудий	Milvus milvus	34, 38, 39, 41, 43, 45	9; 1,2,3,4,5,6; 1,2,3;
5	Сова довгохвоста	Strix uralensis	35, 43, 45	6; 7; 29;
6	Кіт лісовий	Felis sylvestris	39, 43, 45,	1,2,3,4,5,6,7,8, 9
7	Жук-олень, рогач звичайний	Lucanus cervus cervus	34, 35	7; 6;
8	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	41, 39, 27,	3; 11; 1; 10
9	Нічниця триколірна	Myotis emarginatus	34	7,9,14
10	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelsanus	5, 9, 11, 14, 18, 19, 21, 22, 24,26, 30,31,33, 39, 37,38	6; 21-33
11	Анемона розлога	Anemone laxalis	3,33, 37, 39	6, 3, 5
12	Дзвоники карпатські	Campanula carpatica	28, 33	3; 4; 10
13	Берека	Sorbus torminalis	14,18,33	
14	Золототисячник звичайний	Centaurea jacea	3	16; 1; 17; 20
Великодобронське лісництво				
1	Лелека чорний	Ciconia nigra	12, 27	9; 22;
2	Видра річкова	Lutra lutra	15, 17	канал
3	Кіт лісовий	Felis sylvestris	11, 25	1; 2;
4	Сова довгохвоста	Strix uralensis	20	2;5;6;18
5	Білоцвіт весняний	Leucojum vernal L	10, 11, 14, 15, 17	4; 4; 4; 2; 2;
6	Білоцвіт літній	Leucojum aestivum	5;10;11	5;9,11;1
7	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	1, 6, 11, 14, 15	3; 4; 13; 4; 2;
8	Цибуля ведмежа (черемша)	Allium ursinum	8, 10, 9, 14, 15	2; 1; 3; 4, 6; 2, 3, 6

9	Любка дволиста	Platanthera bifolia	4, 5, 6, 9, 18	15; 6; 2; 4; 1; 2;
10	Водяний горіх	Trapa natans	13;14;15;17;18; 25	канал
11	Рябчик шаховий	Fritillaria meleagris	10, 11, 14, 15	4; 1; 14; 2;
Турицьке лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	15, 22	16, 1
2	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	39, 45	3, 20
3	Жаба прудка	Rana dalmatina	14	4
4	Кіт лісовий	Felis sylvestris	1	2
5	Білоцвіт весняний	Leucojum vernum L	4, 5, 17	9; 1; 53; 54;
6	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	30	5
Тур'я-Реметівське лісництво				
1	Кіт лісовий	Felis sylvestris	10, 14, 19, 20	-
2	Рись звичайна	Lynx lynx L	24, 23, 22	-
3	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	17, 18, 20	-
4	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	13, 15, 16, 17	-
5	Видра річкова	Lutra lutra	16	14
6	Білоцвіт весняний	Leucojum vernum L	18	2
7	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	17, 18	35; 2;
Дубриницьке лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	18, 22	2;
2	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	7, 25	43; 6;
3	Жаба прудка	Rana dalmatina	7,6,8	43; 24; 44;
4	Білоцвіт весняний	Leucojum vernum L	7, 8	42; 25;
5	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	10, 23	11; 19
6	Цибуля ведмежа (черемша)	Allium ursinum	7, 8	31; 44;
Порошківське лісництво				
1	Кіт лісовий	Felis sylvestris	5, 38, 3, 13	3; 27; 2; 6;
2	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	30, 24, 18	38; 26; 3;
3	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	21, 39, 47	31; 20; 10
4	Тритон карпатський	Triturus montadoni	7, 26, 31	10, 20, 57
5	Пугач	Bubo bubo	14, 10, 33, 48	12, 9, 5, 4
6	Рись звичайна	Lynx lynx L	30, 21, 132	38, 31, 7
7	Білоцвіт весняний	Leucojum vernum L	22	-
8	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	23	6;
9	Шафран Гейфеля	Crocus heuffelianus	30	55;
Перечинське лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	17, 24, 18, 23, 38	18,20, 6, 20, 4, 5
2	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	40, 36, 27	2, 11, 2
3	Жаба прудка	Rana dalmatina	24, 40,	15; 1
4	Білоцвіт весняний	Leucojum vernum L	6	37
5	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L	10, 18, 32	19, 19, 3
6	Цибуля ведмежа (черемша)	Allium ursinum	10, 20, 32	18, 19, 6
Лісництво "Шипот"				

1	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i> L	29	16
2	Пугач	<i>Bubo bubo</i>	42	10
3	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	43	4
4	Тритон карпатський	<i>Triturus montadoni</i>	48	3
5	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	63	16
6	Білоцвіт літній	<i>Leucojum vernum</i> L	47, 42	26; 4; 5;
7	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L	73	5
Турянське лісництво				
1	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	58, 43, 48	5; 5; 10;
2	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i>	43	5
3	Підорлик малий	<i>Clanga pomarina</i>	47	24
4	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L	47	9
5	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L	43, 46,	5; 3; 13;
6	Цибуля ведмежа (черемша)	<i>Allium ursinum</i>	45	5
Чорногівське лісництво				
1	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	19, 26	22; 7;
2	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	6, 9, 14, 15	1, 6, 9, 3, 7, 4, 4
3	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i>	1, 6, 9, 14	2, 8, 1, 2, 13, 4
4	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L	21, 7	2; 5; 4; 30
5	Цибуля ведмежа (черемша)	<i>Allium ursinum</i>	19	22
6	Барвінок малий	<i>Vinca minor</i>	21, 19	8; 22;
Білоберезівське лісництво				
1	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	34	5, 16, 19
2	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i>	3, 4	1, 3, 7
3	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i> L	7	7, 8, 9
4	Дятел білоспинний	<i>Dendrocopos leucotos</i>	24, 25	3, 2, 8, 9, 11
5	Жук-олень, рогач звичайний	<i>Lucanus cervus cervus</i>	31, 38	5, 40, 41
6	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L	35	15; 17; 19;
7	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L	40	-
8	Шафран Гейфеля	<i>Crocus heuffelianus</i>	30	9
9	Дзвоники карпатські	<i>Campunula curpatica</i>	34	7, 5
10	Зозульки серценосні	<i>Dactylorhiza cordigera</i>	47	5
11	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	47	4
12	Фіалка біла	<i>Viola alba</i> Besser	44	5, 7
Костринське лісництво				
1	Ведмідь б́урий	<i>Ursus arctos</i>	19, 20	1-31; 1-36;
2	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L	12, 11	1; 36;
3	Цибуля ведмежа (черемша)	<i>Allium ursinum</i>	11	36
4	Костриця гірська	<i>Festuca drymeja</i>	2	16
5	Місячниця оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i>	2	14
6	Скоп́олія карніолі́йська	<i>Scopolia carniolica</i>	2	14; 18; 19
7	Усне́я квітуча	<i>Usnea florida</i>	18	12
8	Зозулинець чоловічий	<i>Orchis mascula</i>	5	5

9	Любка дволиста	Platanthera bifolia	15, 16	1; 2; 3; 4; 5
10	Аконіт опушеноплодий	Aconitum lasiocarpum	11	1
Великоберезнянське лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	9	18
2	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	9	18
3	Кіт лісовий	Felis silvestris	6	13
4	Рись звичайна	Lynx lynx L.	25	3
5	Дятел білоспинний	Dendrocopos leucotos	7	9
6	Жук-олень, рогач звичайний	Lucanus cervus cervus	7	9
7	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L.	4	21, 28
8	Будяк пагорбовий	Carduus collinus Waldst. et Kit.	5	2
9	Билинець найзапашніший	Gymnadenia odoratissima L.	5	21
10	Косарики черепитчасті	Gladiolus imbricatus L.	6	22
11	Зозульки травневі (пальчатокорінник травневий)	Dactylorhiza majalis (Rchb.) P.F.Hunt et Summerhayes s.l.	6	22
12	Тирлич жовтий	Gentiana lutea L.	6	22
Лютянське лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	1, 2	15; 13; 14; 1; 2; 4
2	Тритон карпатський	Triturus montadoni	2	37
3	Ведмідь бурий	Ursus arctos	29	26
4	Рись звичайна	Lynx lynx L.	13	21
5	Білоцвіт весняний	Leucojum vernal L.	15, 16, 10, 16, 12	13; 19; 28; 12; 35; 6
Жорнавське лісництво				
1	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	8, 14,	64, 37
2	Мідянка звичайна	Coronella austriaca	8	59;
3	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	14, 1	33, 30
4	Підсніжник білосніжний	Galanthus nivalis L.	13, 14	47; 52; 2
5	Бузок угорський	Syringa josikaea	17	9
6	Барвінок малий	Vinca minor	8	27
7	Лілія лісова	Lilium martagon	8	59
8	Клокичка периста	Staphylea pinnata L.	8	48
9	Квітохвістник арчера	Anthurus archeri	9	32
Волосянківське лісництво				
1	Боровик темнокаштановий	Boletus aereus	16	10
2	Джміль моховий	Bombus muscorum	16	29
3	Тритон карпатський	Triturus montadoni	12, 21	1; 23;
4	Саламандра плямиста	Salamandra salamandra	7, 10, 9,	11; 6; 1;
5	Тритон гірський	Ichthyosaura alpestris	15	13;
6	Волохатий стафілін	Emus hirtus	18	16;
7	Махаон	Papilio machaon	10	6
8	Полоз лісовий	Zamenis longissimus	21	32
9	Вудсія ельбська	Woodsia ilvensis	20	16

10	Арніка гірська	<i>Arnica montana</i>	13, 21, 14	28; 30; 5, 8,10
11	Айстра альпійська	<i>Aster alpinus</i>	15	45
Бистрицьке лісництво				
1	Саламандра плямиста	<i>Salamandra salamandra</i>	1, 2, 5	1; 5; 3;
2	Полоз лісовий	<i>Zamenis longissimus</i>	5, 6, 7,	3,6; 2,3; 1-5
3	Рись звичайна	<i>Lynx lynx</i> L	17	9;10
4	Кіт лісовий	<i>Felis silvestris</i>	18, 5	6,7,8; 1,2,3;
5	Білоцвіт весняний	<i>Leucojum vernum</i> L	18, 25, 20, 27	3,6; 6,10,11,14; 5,6; 1,2;
6	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i> L.	18, 27	6; 14

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

5. Природоохоронні заходи

Заходи із збереження рідкісних видів та тих, що перебувають під загрозою проводяться у відповідності до :

- охоронних зобов'язань по ПЗФ;
- наказу «Про оцінювання та реєстрацію в межах лісового фонду підприємства наявності особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та їхнього стану»;
- наказ «Про виявлення рідкісних видів, їх охорону і моніторинг по Ужгородському надлісництву;
- програма навчання з працівникам державної лісової охорони Ужгородського надлісництва щодо виявлення, охорони та моніторингу рідкісних, зникаючих та занесених до Червоної книги У країни видів флори та фауни на території лісового фонду надлісництва;

В межах площ ОЗЛД обмежене господарювання згідно законодавства.

Обов'язковим є проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік головного користування та рубок поліпшення якісного складу лісів.

При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису. Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.

При лісозаготівлях враховуються календарні строки проведення заходів (режиму тиші) та безпечних для довкілля технологічних процесів, режиму охорони.

Контроль лісництв за дотриманням працівниками під час виконання лісогосподарських заходів, природоохоронних вимог. Проведення рейдів лісовою охороною.

Проводиться інформування громадськості та зацікавлених сторін про наявність рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ, встановлених режимів охорони.

Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення і рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

Водних об'єктів і узбережних зон.

- Утримування площадки для миття техніки в належному стані.
- Забезпечення наявності достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.
- Напрямок трелювання, проведення борозен під час підготовки ґрунту чи створенні мін смуг, розміщується вздовж схилів.

Репрезентативні ділянки.

Відповідно встановленого режиму охорони, заплановано тільки різні види моніторингу.

Особливих цінностей для збереження.

Основними господарськими заходами, що заплановані в ОЦЗ є:

- Рубки догляду.
- Вибіркові санітарні рубки.
- Протипожежні заходи.

Особливостями проведення лісогосподарських заходів в ОЦЗ є:

- Під час проведення рубок догляду зберігається природне поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.

- Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом знижено.

План виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження ОЦЗ

Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливо цінних для збереження лісів	Заходи щодо охорони особливо цінних для збереження лісів	Хто проводить
Проведення консультації з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування відтворювальних ділянок мисливських господарств на території надлісництва	Оголошення режиму тиші та обмеження господарської діяльності в період з 01.04 по 15.06	Начальник надлісництва та його помічник, зацікавлені сторони
З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишки ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Начальник надлісництва та його помічник, зацікавлені сторони
Проведення обстеження земельних лісових ділянок при проведенні безперервного лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування і оздоровлення лісів При виявленні, виділяються ОЦЗ	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Начальник надлісництва та його помічник,, зацікавлені сторони
Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Начальник надлісництва та його помічник, лісничі
Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення ОЦЗ протягом року		Начальник надлісництва та його помічник

Площі лісів високої природоохоронної цінності, що охороняються

На території Ужгородського надлісництва виділені і охороняються особливо цінні для збереження ліси (ОЦЗ), загальна площа яких складає 57665,2 га, на яких щорічно проводиться моніторинг стану. Площі ділянок ОЦЗ в розрізі особливих цінностей для збереження приведено нижче:

ОЦЗ 1 – Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою,

або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях – 17586,9 га.

ОЦЗ 3 – Екосистеми та оселища. Рідкісні й такі, що перебувають під загрозою або зникають екосистеми, оселища або рефугіуми – 14836,4 га.

ОЦЗ 4 – Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем у критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів – 25241,9 га.

Надлісництво визначає та вживає ефективних заходів із запобігання негативним впливам господарської діяльності на цінності довкілля, пом'якшує та виправляє ті впливи, що стаються, пропорційно до їх масштабу, інтенсивності та ризику.

У надлісництві виділені репрезентативні ділянки, які виділялися пропорційно до розрізу категорій земель по підприємству. Заходи з їх охорони та відновлення, у т.ч. й у плантаціях, є пропорційними до охоронного статусу та цінності таких екосистем на ландшафтному рівні, а також масштабу, інтенсивності та ризику господарської діяльності.

Заходи з оцінювання, запобігання та пом'якшення негативних впливів господарської діяльності:

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОЦЕДУРИ ОВНС

- інформування прийнятих рішень: прийняті рішення базуються на надійній достовірній інформації;
- відповідальність: чітко визначаються відповідальні особи (згідно розпорядженню по надлісництву);
- відкрита консультація: проводиться з усіма зацікавленими сторонами у відкритій формі);
- в процесі приймають участь працівники надлісництва;
- з певних питань, які дають конкретні висновки щодо оцінки впливу запланованих заходів на довкілля;
- альтернатива: розглядається всі можливі альтернативи;
- пом'якшувальні заходи: розглядаються додаткові заходи, які знижують, або повністю усунуть негативний вплив і пом'якшують вплив запланованих дій;
- реалізація всіх етапів: ОВНС повинна розглядати всі етапи, від проектування до виконання та розгляду наслідків;
- проведення коригуючих дій: при виявленні невідповідності в процесі роботи, застосовуються коригуючі дії щодо їх виправлення.

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАПЛАНОВАНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В залежності від виду планованої діяльності до проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище долучаються: помічник начальника надлісництва, лісничі, помічники лісничих.

6. План господарських заходів

Головне користування лісом

В процесі рубки і після неї створюються нові екологічні умови для рослин і тварин, в зв'язку з чим, повинен враховуватися зв'язок між потенційно можливими порушеннями природного середовища і мінімізацією наслідків рубки.

Лісозаготівельні роботи безпосередньо пов'язані з етапом планування рубок. Розрахунок обсягів заготівлі деревини по площі і запасу, розміщення лісосік, терміни примикання лісосік і інші питання дуже актуальні для мінімізації впливу на навколишнє середовище.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування, затверджена наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 603 від 22.11.2012 року в розмірі 79,1 тис.м³ ліквідної деревини, в тому числі по господарствах:

-хвойне - 9,75 тис. м³

в т.ч. ялина – 8,35 тис.м³

ялиця – 1,3 тис.м³

соснова – 0,1 тис.м³

-твердолистяне – 69,13 тис.м³

в т.ч. дубова – 0,38 тис.м³

букова – 66,98 тис.м³,

грабова – 1,07 тис.м³

ясенева – 0,7 тис.м³

-м'яколистяне – 0,22 тис.м³

в т.ч. березова – 0,22 тис.м³

Розрахунок лісосік проводило Українське державне проектне лісовпорядне виробниче об'єднання (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ) згідно Методики визначення розрахункової лісосіки, погодженої з Міністерством екології та природних ресурсів України.

Прийнята і затверджена лісосіка рівномірного користування. Заготівля деревини та її вивезення планується у повній відповідності з розрахунковою лісосікою та наданими дозволами на спеціальне використання лісових ресурсів

(лісорубні квитки), які видаються Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства в обсязі розрахункової лісосіки (79,1 тис. м³).

План заготівлі деревини в порядку рубок головного користування на 2025 р.

N п/п	Найменування робіт, заходів	Одиниця виміру	рік	в тому числі		
			обсяг	I квартал	6 місяців	9 місяців
				обсяг	обсяг	обсяг
1	Заготівля деревини	га	115,2	6,3	53,6	93,2
		куб.м	15000	2006	7500	11250
	в т.ч. поступові, вибіркові і комбіновані РГК	га	115,2	6,3	53,6	93,2
		куб.м	15000	2006	7500	11250
	з них кінцевий прийом поступових РГК	га	24,3	6,3	8,3	
		куб.м	5666	2006	2581	

Рубки формування та оздоровлення лісів

Рубки догляду за лісом

Під час проведення польових лісовпорядних робіт були виявлені насадження, які потребують проведення рубок догляду за лісівничими вимогами на час проведення таксації.

Друга лісовпорядна нарада прийняла обсяги рубок догляду.

Для підтвердження правильності запроектованих обсягів рубок догляду введено розподіл за повнотами площі насаджень у віці рубок догляду і призначених в рубку.

Неповне охоплення рубками догляду насаджень пояснюється не призначенням освітлення і прочищення в насадженнях, що зростають в сирих і мокрих типах лісорослинних умов, крім мішаних соснових насаджень, як передбачено протоколом першої лісовпорядної наради.

Виконання запроектованих щорічних обсягів рубок догляду в сучасних умовах господарювання, залежить в основному від економічних чинників, фінансового забезпечення на проведення рубок догляду та попиту на деревину.

Запроектована інтенсивність рубок догляду, вихід ліквідної і ділової деревини у порівнянні з фактичним в середньому за ревізійний період суттєво не відрізняється. Лісовпорядкуванням рекомендується комбінований метод проведення рубок догляду, який поєднує принципи низового і верхового догляду.

Способи організації і виконання рубок догляду рекомендуються такі: по ділянках та поквартальний спосіб у кварталах із загальною концентрацією ділянок, що потребують рубок догляду та санітарних рубок.

Проведення рубок догляду в рекреаційних лісах і лісах спеціального призначення повинні бути направлені як на досягнення максимальної продуктивності насаджень так і найбільшого в задоволенні рекреаційних потреб громадян, забезпечення фауни і флори та збереження протипожежної безпеки. Також метою рубок догляду є поліпшення складу декоративних якостей насаджень, поліпшення просторового необхідних типів ландшафтів.

Обсяги запроектованих основних видів робіт на 2025 рік

N п/п	Найменування робіт, заходів	Одиниця виміру	рік	в тому числі		
			обсяг	I квартал	6 місяців	9 місяців
				обсяг	обсяг	обсяг
	1.2 Рубки формування і оздоровлення лісів					
1	Рубки догляду за лісом, усього, у тому числі:	га	28,80	0,00	0,00	28,80
		куб.м	177,00	0,00	0,00	177,00
	освітлення	га	14,3			14,3
		куб.м	60			60
	прочищення	га	6,1			6,1
		куб.м	26			26
	проріджування	га	8,4			8,4
		куб.м	91			91
	прохідні рубки	га				
		куб.м				
2	Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства, усього, у тому числі:	га	1514,70	334,80	696,20	1116,00
		куб.м	78091,00	18504,00	37275,00	57617,00
	1. Санітарні рубки, усього, у тому числі:	га	1514,70	334,80	696,20	1116,00
		куб.м	78091,00	18504,00	37275,00	57617,00
	вибіркові санітарні	га	1514,7	334,8	696,2	1116,0
		куб.м	78091	18504	37275	57617
	суцільні санітарні	га				
		куб.м				
	2. Лісовідновні рубки	га				
		куб.м				
	3. Рубки переформування	га				
		куб.м				
	4. Рубки, пов'язані з реконструкцією деревостанів	га				
		куб.м				
	5. Ландшафтні рубки	га				
		куб.м				
		га				

	6. Інші заходи з формування і оздоровлення лісів	куб.м				
	7. Інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства,	га				
		куб.м				
	в тому числі: ліквідації захаращеності	га				
		куб.м				
3	Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства	га	20,4	20,4	20,4	20,4
		куб.м	3520	3520	3520	3520

Санітарні рубання проводяться на основі матеріалів обстежень відповідно до Санітарних правил в лісах України №756 від 26.10.2016р.

Роботи проводяться з дотриманням «Методичних вказівок з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» та «Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів»

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних клімато-регулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

7. Моніторинг лісів

Опис програми моніторингу

Приріст та обсяги заготовленої деревини. Цілі господарської діяльності.

Забезпечує:

- система базового і безперервного лісовпорядкування;
- система ЕОД;
- дотримання Процедури системи моніторингу виконання плану та завдань для Ужгородського надлісництва
- методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісо місць заготівлі деревини в лісах Держкомлісгоспу;
- планування рубок формування і оздоровлення лісозахисту і ліспроекту;

Дотримання вимог:

- охоронних зобов'язань;
- положення про об'єкти ПЗФ;

Інші законодавчі і нормативні документи що регламентують окремі аспекти лісогосподарської діяльності: виробничо-фінансовий план, ЛГ-10, та інші.

Особливі цінності для збереження.

Програма моніторингу особливих цінностей для збереження (ОЦЗ)

Передмова

Ця програма розроблена на виконання критерію 9.4 FSC Національного стандарту системи ведення лісового господарства для України.

Головна мета моніторингу ОЦЗ – визначити чи виконуються стратегії збереження ОЦЗ та чи не шкодять господарські заходи ідентифікованим ОЦЗ. Результати моніторингу надають співробітникам надлісництва актуальну інформацію про ОЦЗ, які зустрічаються в межах лісового фонду підприємства, і є

основою для внесення змін до стратегій збереження або коригування планів господарювання. Однією із загальних і поточних цілей моніторингу є поступове накопичення інформації про наявні ОЦЗ та території де вони ідентифіковані. На підставі цієї інформації можна оцінити, чи зберігаються ОЦЗ та чи є ефективною господарська діяльність, спрямована на їхнє збереження.

Послідовний стандартизований моніторинг особливо важливий, щоб зрозуміти, чи є зміни ОЦЗ, що спостерігаються, дійсними (наприклад, збільшення популяції) чи є результатом зміни в системі моніторингу (наприклад, зміна персоналу на когось, хто краще виявляє види).

Ефективна програма моніторингу повинна оцінювати, чи підтримуються ідентифіковані ОЦЗ, використовуючи якомога менше часу та грошей, без шкоди для якості моніторингу. Екстенсивний і такий, що вимагає значних витрат часу моніторинг є непотрібним, якщо немає вагомих підстав вважати, що масштаби та інтенсивність виробничої діяльності загрожують підтримці ОЦЗ.

Загальні положення щодо моніторингу особливих цінностей для збереження

Перший крок до моніторингу ОЦЗ передбачає їхню ідентифікацію, оцінку їхнього стану, визначення загроз, рівня захисту, який є необхідним для збереження відповідних природоохоронних цінностей, нанесення меж ОЦЗТ на карту, тобто встановлення початкових (вихідних) даних.

Вихідні дані забезпечують контрольний рівень, з яким можна порівняти подальші дані моніторингу, щоб оцінити, чи зберігаються ОЦЗ. Таким чином, при проведенні моніторингу слід використовувати методи, частоту та інтенсивність вибірки, подібні до тих, які використовувалися під час початкової ідентифікації ОЦЗ, щоб результати були порівняними.

В ході моніторингу проводиться кількісна або якісна оцінка встановлених ОЦЗ та їх порівняння з минулорічними та/або вихідними даними. Робиться висновок про характер змін, якщо вони спостерігалися. У випадку фіксації негативних змін плануються заходи з виправлення ситуації.

Моніторинг ОЦЗТ проводиться на підприємстві щорічно спеціалістами філії закріпленими за надлісництвом по напрямках та лісовою охороною за участі всіх зацікавлених сторін. В ході моніторингу оцінюється ефективність заходів із збереження або поліпшення ОЦЗ та їх стан.

Під час проведення моніторингових досліджень до консультацій залучаються представники державних органів охорони навколишнього природного середовища, науково-дослідних установ, громадських і природоохоронних неурядових організацій, місцеві та запрошені експерти різних профілів (екологи, ботаніки, зоологи, соціологи, тощо), представники місцевих громад, інші зацікавлені сторони.

Дані моніторингу записуються та зберігаються в централізованій базі даних, оскільки це зручно для аналізу довгострокових тенденцій щодо ОЦЗ. Проте

моніторинг конкретних ОЦЗ не завжди виявляє причину спостережуваних змін у ОЦЗ.

Види моніторингу ОЦЗ.

Оперативний моніторинг.

Основні завдання оперативного моніторингу – дотримання вимог чинної нормативно-законодавчої бази ведення лісового господарства та природоохоронного законодавства, а також виконання планів господарювання в межах ідентифікованих ОЦЗТ.

Включає виявлення та запобігання будь-якій незаконній діяльності в межах ідентифікованих ОЦЗТ, лісопатологічний моніторинг, моніторинг проведення господарських заходів, будівництва доріг, поводження з відходами, дотримання меж ОЦЗТ тощо. Оперативний моніторинг має проводитися досить часто, щоб виявити проблемні зони, за якими буде продовжено більш цілеспрямований моніторинг.

Методи оперативного моніторингу: патрулювання лісів силами лісової охорони; лісопатологічні обстеження; приймання виконаних робіт; тощо.

Моніторинг збереження ОЦЗ.

Моніторинг збереження ОЦЗ спрямований на оцінку того, чи досягаються цілі, визначені в плані господарювання, а також чи ефективними для збереження ОЦЗ є господарські заходи. На відміну від оперативного моніторингу увага зосереджена на моніторингу стану ОЦЗ. Дані, зібрані під час цього моніторингу, можуть бути доповнені даними оперативного моніторингу або супутніх спостережень.

Методи моніторингу збереження ОЦЗ: обстеження популяцій видів, що охороняються; обстеження оселищ; обстеження пралісів і старовікових лісів; обстеження генетичних резерватів; обстеження рослинності (дослідження індикаторних видів, вимірювання структури рослинності) – для ОЦЗ 1 і ОЦЗ 3; моніторинг ерозії ґрунтів; моніторинг рівнів седиментації води у природних водоймах; обстеження структури рослинності, ключової для запобігання ерозії (стан деревного та надґрунтового покриву) – для ОЦЗ 4; інтерв'ю із зацікавленими сторонами для визначення того, чи збережено цінність ОЦЗТ – для ОЦЗ 6.

Моніторинг загроз

Під час моніторингу відстежуються внутрішні та зовнішні загрози для ОЦЗ, виявлені під час процесу первинної оцінки загроз та оцінюється, чи виникли нові загрози. Моніторинг загроз включає цілеспрямований моніторинг індикаторів загрози (наприклад, моніторинг якості води) на ОЦЗТ, загрози, додатково зафіксовані під час оперативного моніторингу (наприклад, виявлення спалаху ентомо-шкідників під час лісопатологічного моніторингу) та інтерв'ю із зацікавленими сторонами (місцеві громади, органи місцевого самоврядування, НУО тощо) та експертами.

Методи моніторингу загроз: аналіз результатів патрулювання лісів силами лісової охорони (зокрема, динаміка незаконних рубок) та інженерами з охорони та

захисту лісу закріпленими за надлісництвом результатів лісопатологічних обстежень (динаміка розвитку шкідників та хвороб лісу); аналіз оперативного моніторингу за станом лісів; моніторинг інвазійних видів; аналіз частоти злив та повеней; тощо.

Відповідальні за проведення моніторингу ОЦЗ

Загальну відповідальність за реалізацію програми моніторингу несе помічник начальника надлісництва, який забезпечує належний збір та аналіз даних, а також використання результатів для адаптивного ведення господарства.

Відповідальними за проведення оперативного моніторингу є лісова охорона надлісництва (патрулювання лісів), інженери з охорони і захисту лісу філії закріплені за надлісництвом (лісопатологічні обстеження), лісничі (приймання виконаних робіт).

Відповідальними за проведення моніторингу збереження ОЦЗ є інженери відділу лісового господарства і відтворення лісів, відділу таксації, відділу охорони та захисту лісів, інженери по лісозаготівлі, які проводять власні спостереження, а також координують діяльність зацікавлених сторін та експертів, залучених до моніторингу збереження ОЦЗ. Моніторинг збереження ОЦЗ також проводиться лісовою охороною надлісництва.

Відповідальними за проведення моніторингу загроз є інженери відділу лісового та господарства і відтворення лісів, відділу таксації, відділу охорони та захисту лісів, інженери по лісозаготівлі діяльність яких координується керівником структурного підрозділу та помічником надлісництва.

Залучення зацікавлених сторін та експертів

Моніторинг ОЦЗ здійснюється як працівниками надлісництва, так і зацікавленими сторонами та експертами.

До оперативного моніторингу залучаються представники правоохоронних органів (патрулювання лісів разом із лісовою охороною), спеціалісти лісозахисту (лісопатологічні обстеження), інспектори Держекоінспекції (перевірка дотримання природоохоронного законодавства).

До моніторингу збереження ОЦЗ залучаються спеціалісти ДО «Український ЛСЦ» та її відокремлених підрозділів (дотримання режиму збереження та стану генетичних резерватів), фахові екологи, ботаніки, зоологи (моніторинг стану ОЦЗ 1 і 3), інспектори Держекоінспекції (дотримання режиму збереження та стану об'єктів ПЗФ та територій Смарагдової мережі).

Моніторинг ОЦЗ 4-6 завжди має враховувати результати консультацій з представниками місцевих громад.

Документування результатів моніторингу стану ОЦЗ

Результати проведеного моніторингу доцільно подавати в табличній формі:

Результати моніторингу стану ОЦЗ, проведеного у 2025 році по
Ужгородському надлісництву

№	Назва та опис ОЦЗ	Об'єкт та/або місцерозташування (лісництво, квартал/виділ) ОЦЗ	Стан ОЦЗ	Результати моніторингу			
				Опера- тивного	збереження ОЦЗ	загрози	Чи планують- ся заходи

Карти з нанесеними природними ресурсами і зонуванням землекористування на одиниці господарювання.

В зв'язку з військовим станом картографічні матеріали можуть бути надані за запитом, в загальний доступ не викладається.

8. Соціальні аспекти

Ужгородське надлісництво підтримує принципи та права на працю, визначені в Декларації МОП про основні принципи і права на працю які базуються на восьми основних Конвенціях МОП про працю. Надлісництво сприяє гендерній рівності у працевлаштуванні, в можливостях навчання, укладанні угод, в процесах залученості до господарської діяльності, жінки та чоловіки працюють на однакових умовах, отримують однакову заробітну плату за однаково виконану роботу. Облікова кількість штатних працівників на 01.01.2025 року становить 176 чол., в тому числі жінки 12 осіб. На підприємстві розроблена програма конфіденційних та ефективних заходів для сповіщення про сексуальні домагання і дискримінацію за гендерними ознаками, сімейним станом, батьківством або сексуальною орієнтацією та їх усунення.

Надлісництво дотримується правил гігієни праці та безпеки праці для захисту працівників від професійних загроз безпеці та здоров'ю, здійснюється внутрішній контроль дотримання правил з охорони праці та техніки безпеки.

Програми та види діяльності.

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності.

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності на підприємстві повністю гарантуються та виконуються на підставі основних наступних документів:

- Конституції України,
- Статуту підприємства,
- Колективного договору,
- Галузевої угоди,
- Штатного розпису,
- Посадових інструкцій,
- Положення про службу ОП,

- Конвенції МОП про працю, ратифікованих Україною (№ 29; 87; 98; 100; 105; 111; 138; 182;)

Стосунки з громадами, місцевого економічного та соціального розвитку.

Зона діяльності надлісництва розташована на території 14 місцевих громад (Чопська, Великодоброньська, Сюртівська, Великолучківська, Баранинська, Середнянська, Ужгородська, Оноківська, Перечинська, Тур'є-Реметівська, Дубриницько-Малоберезнянська, Великоберезнянська, Костринська, Ставненська).

Шляхом залучення цих громад, встановлено їхні права на землеволодіння, на доступ та використання лісових ресурсів та послуг екосистем, їхні звичаєві права та законні права і обов'язки, які застосовуються в межах одиниці господарювання.

До послуг з лісозаготівель, перевезення лісопродукції, проведення рубок догляду, санітарних рубань, рубок головного користування, догляду за лісовими культурами залучатимуться працівники на умовах трудових угод та договорів підряду.

Планом ПФФР по Ужгородському надлісництві передбачено сплату всіх видів податків та рентної плати відповідно до податкового законодавства.

ПОЛОЖЕННЯ

залучення сторін, чий інтереси зачеплено, та зацікавлених сторін до процесів планування та моніторингу господарської діяльності Ужгородського надлісництва.

Дане положення розроблене на виконання вимог FSC національного стандарту ведення лісового господарства для України [FSC-STD-UKR-01.1-2024 V 1-1](#) та з метою удосконалення співпраці [надлісництва](#) із сторонами, чий інтереси зачеплені та зацікавленими сторонами.

Положення щодо співпраці Ужгородського надлісництва (далі – Положення) із зацікавленими сторонами розроблене з метою визначення процедури, щодо залучення органів місцевого самоврядування та інших зацікавлених сторін як належне інформування, так і взаємодія зі сторонами, чий інтереси зачеплено, та зацікавленими сторонами шляхом їх залучення до прийняття рішень щодо лісів та планування лісогосподарської діяльності та здійснення аналізу можливих соціальних наслідків проведення лісозаготівель.

У випадку виникнення будь-яких спірних питань, звернення приймаються за адресою:

Ужгородське надлісництво

89411, Україна, Закарпатська область, Ужгородський район, с. Кам'яниця, вул. Першотравнева. 42.

з понеділка по п'ятницю з 08-00 до 17-00,

обідня перерва з 12-00 до 13-00,

за телефоном 0673128545, або на електронну пошту uzhlis@ukr.net

Загальні положення

Зацікавленою стороною є будь-яка особа, група осіб або організація, яка виявляє інтерес або відомо, що вона має інтерес до діяльності одиниці

господарювання, або залучені в систему відносин, пов'язаних з лісовим сектором економіки.

Ці групи можуть бути представлені працівниками лісового господарства, екологічними та природоохоронними організаціями, лісозаготівельниками, людьми, чиє життя нерозривно пов'язане з лісом, дослідницькими і науковими організаціями, соціальними організаціями та групами із захисту прав людини, місцевим населенням, яке регулярно відвідує ліс з метою рекреації або загального користування лісом, органами місцевого самоврядування, благодійними організаціями, працівниками державних структур, торгівельними представниками та компаніями з торгівлі деревиною, зацікавленими фізичними особами тощо.

При цьому **залучення** – процес, відповідно до якого організація забезпечує комунікацію, консультації, та/або участь зацікавлених сторін та/або сторін, чий інтереси зачеплено, гарантуючи, що їхні інтереси, бажання, очікування, потреби, права та можливості беруться до уваги під час створення, виконання та оновлення плану ведення господарства.

Зокрема, особи та організації можуть або самостійно звернутися до підприємства стосовно їх визнання зацікавленими сторонами або тими, чий інтереси зачеплено, або проявити активну позицію у відповідь на звернення підприємства в рамках його інформаційної діяльності та консультаційних процедур. Наприклад, звертаючись самостійно до підприємства (усно або письмово) з проханням визнати себе стороною, чий інтереси зачеплено, потрібно надати необхідну контактну інформацію (прізвище, ім'я, по батькові, контактний телефон, адресу електронної скриньки, поштову адресу для листування) для можливостей зворотного зв'язку.

Права зацікавлених сторін, місцевих громад і тих, чий інтереси зачеплено.

1.1.Права місцевих громад:

1.1.1. Визнання та підтримання законних прав (інформування):

- щодо можливостей впливу на господарську діяльність надлісництва;
- щодо власних прав і обов'язків стосовно ресурсів, цінності цих ресурсів, а також лісгосподарської діяльності;
- щодо комерційної заготівлі недеревної лісової продукції третіми сторонами на території надлісництва;
- щодо обмежень у заготівлі недеревної лісової продукції внаслідок радіаційного забруднення території.

2.1.2. Можливості місцевих громад (інформування):

- щодо доречних можливостей стосовно працевлаштування, навчання та інших послуг (та надання таких можливостей).

2.1.3. Зменшення впливів природних небезпек (інформування):

- щодо природних небезпек, властивих конкретній території.

2.1.4. Встановлення прав місцевих громад (залучення):

- у рамках документування та/або картування: законних прав місцевих громад на землеволодіння, на доступ та використання лісових ресурсів; їхніх законних прав та обов'язків, застосованих у межах території надлісництва та доказів їх підтримки; територій, права на які оспорується; засобів, за допомогою яких законні права та права, які оспорується, розглядаються філією; цілей місцевих громад, пов'язаних із господарською діяльністю надлісництва.

2.1.5. Розвиток місцевих громад та диверсифікація економіки (залучення):

- до визначення філією можливостей місцевого соціально-економічного розвитку.

2.1.6. Уникнення негативного впливу на громади (залучення):

- до заходів із визначення, уникнення та пом'якшення істотних негативних впливів господарської діяльності надлісництва на громади.

2.1.7. Механізм вирішення спорів (залучення):

- до розроблення процесу вирішення спорів, пов'язаних із впливами господарської діяльності надлісництва;
- до контролю господарської діяльності надлісництва;
- задля виправлення ситуації у випадку порушення законного права місцевих громад щодо господарської діяльності надлісництва;

2.1.8. Захист місць особливого значення (залучення):

- до визначення місць особливого культурного, екологічного та іншого значення на які місцеві громади мають законні права, а також до заходів щодо охорони таких місць.

2.2. Права зацікавлених сторін.

2.2.1. Забезпечення доступності інформації (загалом для громадськості), (отримання доступу):

- до політики **надлісництва** (у т.ч. зобов'язань щодо дотримання FSC принципів і критеріїв);
- до стислого викладу плану ведення лісового господарства, за винятком конфіденційної інформації;
- до стислого викладу результатів моніторингу діяльності надлісництва, за винятком конфіденційної інформації;

2.2.2. Зменшення впливів природних небезпек (інформування):

- щодо природних небезпек властивих конкретній території.

2.2.3. Процеси планування і моніторингу (залучення):

- за вимогою до процесів моніторингу та планування господарської діяльності, яка стосується інтересів зацікавлених сторін.

2.2.4. Розвиток місцевих громад та диверсифікації економіки (залучення):

- до визначення надлісництва переліку деревних та недержавних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диверсифікувати місцеву економіку.

2.2.5. Уникнення негативного впливу на громади (залучення):

- у рамках процесів визначення, уникнення та пом'якшення впливів господарської діяльності надлісництва на громади, чий інтереси зачеплено.

2.2.6. Механізм вирішення спорів (залучення):

- у рамках процесу вирішення спорів, що пов'язані із впливами господарської діяльності надлісництва.

2.2.7. Захист місць особливого значення (залучення):

- у рамках процесів визначення місць особливого культурного, екологічного та іншого значення.

2.2.8. Оцінювання, підтримання та моніторинг ОЦЗ.

- до оцінювання ОЦЗ на території надлісництва, розроблення заходів щодо підтримання та/або збагачення визначених ОЦЗ, а також моніторингу ОЦЗ.

Реалізація прав зацікавлених сторін та/або сторін, чий інтереси зачеплено, щодо лісів і лісогосподарської діяльності.

Практичні підходи до реалізації прав зацікавлених сторін та/або тих, чиї інтереси зачеплено, щодо лісів і лісогосподарської діяльності слід розглядати як у контексті добровільних зобов'язань надлісництва у рамках лісової сертифікації, так і з урахуванням визначених чинним законодавством можливостей. Для зацікавлених сторін і тих, чиї інтереси зачеплено, доступ до вищевказаної інформації не може бути обмежено, зважаючи на вимоги законодавства. Адже така інформація не має статусу інформації з обмеженим доступом, тобто не є службовою, таємною чи конфіденційною. Реалізації права на отримання інформації зазначених вище категорій має здійснюватися завдяки її систематичному та оперативному оприлюдненню надлісництвом:

- в офіційних друкованих виданнях;
- на офіційних веб-сайтах у мережі інтернет;
- на інформаційних стендах або будь-яким іншим способом, який дає змогу донести інформацію громадянам (інформаційні буклети, місцеві газети, виступи на різноманітних зібраннях тощо). Наприклад, стислі виклади плану ведення лісового господарства та результатів моніторингу можуть бути оформлені у вигляді друкованого видання із можливістю ознайомлення з ними у надлісництві, лісництвах чи в інших місцях (сільських та селищних радах).

Також зацікавлені сторони й ті, чиї інтереси зачеплено, можуть отримати інформацію від надлісництва за запитом. Вимоги законодавства визначають підхід до оформлення запитів на інформацію. Для цього потрібно звернути увагу на розділ 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (реалізація права на доступ до інформації за інформаційним запитом). Наприклад, запит на інформацію може бути як індивідуальним, так і колективним, може подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. Письмовий запит подається в довільній формі, але має містити:

- ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;
- загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;
- підпис і дату.

Запит на отримання публічної інформації відповідно до законодавства має бути задоволений упродовж 5 робочих днів, проте термін відповіді на запит може коливатися від 48 годин до 20 робочих днів залежно від терміновості запиту та його складності.

Звернення громадян також розглядаються як інструмент реалізації права доступу до інформації, завдяки можливості викладення в письмовій або усній формі пропозицій (зауважень), заяв (клопотань) і скарг.

Відповідно до Закону України «Про звернення громадян» громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств (надлісництв), установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їхніх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їхньої статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення. Отже, громадяни мають право:

- висловлювати поради, рекомендації щодо діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових осіб, думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя тощо (пропозиція (зауваження));

- звертатися із проханням про сприяння реалізації закріплених чинним законодавством їхніх прав та інтересів або повідомляти про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств (надлісництв), установ, організацій незалежно від форм власності, посадових осіб, а також висловлювати думки щодо поліпшення їхньої діяльності (заява (клопотання));

- звертатися з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств (надлісництв), установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб (скарга).

Звернення може бути подано як окремою особою (індивідуальне), так і групою осіб (колективне), може бути усним чи письмовим, оформленим із дотримання вимог законодавства (зокрема, Закону України «Про звернення громадян»).

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше ніж один місяць від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, - невідкладно, але не пізніше ніж через п'ятнадцять днів від дня їх отримання.

Механізм реалізації прав зацікавлених сторін і тих чий інтереси зачеплено, щодо отримання інформації.

1.2. Джерела інформації:

- друковані видання;
- веб-сайт у мережі інтернет;
- інформаційні стенди;
- телебачення;
- радіо.

Право бути залученим до прийняття рішень стосовно лісів і лісового господарства може бути реалізовано з урахуванням законодавчо визначених підходів до проведення консультацій із громадськістю. На державному рівні такий інструмент спрямований на налагодження системного діалогу органів виконавчої влади із громадськістю, підвищення якості підготовки рішень із важливих питань державного та суспільного життя на підставі врахування громадської думки.

Відповідно до законодавства консультації з громадськістю проводять у формах:

- публічного громадського обговорення, електронних консультацій із громадськістю (безпосередні форми);
- вивчення громадської думки (опосередкована форма).

Публічне громадське обговорення передбачає організацію і проведення публічних заходів, наприклад, конференцій, форумів, громадських слухань, засідань за круглим столом, зборів, зустрічей (нарад) із громадськістю, а також інтернет-конференцій, відеоконференцій. Відповідним «Порядком проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики» (2010 р.) виписано процедури здійснення щодо такого консультування. Щодо форм консультування, а саме публічного громадського обговорення, то законодавством визначено порядок його проведення органом виконавчої влади: від визначення

питання, яке буде винесено на обговорення, прийняття рішення про проведення обговорення та розроблення відповідного плану заходів, забезпечення репрезентативності зацікавлених суб'єктів, оприлюднення інформації про проведення обговорення на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади та в інший прийнятний спосіб, до аналізу інформації про оцінку громадськістю ефективності запропонованого шляху вирішення питання, формування експертних пропозицій щодо альтернативного вирішення питання, забезпечення врахування результатів обговорення під час прийняття остаточного рішення, аналізу результатів обговорення та оприлюднення результатів обговорення на офіційному веб-сайті органу виконавчої влади та в інший прийнятний спосіб.

Вивчення громадської думки відповідно до законодавства здійснюється шляхом:

- проведення соціологічних досліджень і спостережень (опитування, анкетування, інформаційних матеріалів, тощо);
- створення телефонних «гарячих ліній», проведення моніторингу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у друкованих та електронних засобах масової інформації для визначення позиції різних соціальних груп населення та зацікавлених сторін;
- опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян пропозицій та зауважень з питання, що потребує вивчення громадської думки.

Також законодавством визначено й інші засоби участі громадськості у прийнятті управлінських рішень, а саме, місцевий референдум, загальні збори, місцеві ініціативи, громадські слухання та формування органів самоорганізації населення, при використанні яких можуть порушуватися лише питання, що належать до відання місцевого самоврядування. Рішення, прийняті у процесі консультування з громадськістю за допомогою згаданих способів, мають рекомендаційний характер, на відміну від тих рішень, що передбачають прямий вплив громадськості на процес їх прийняття за допомогою, наприклад, референдуму.

Наведені вище засоби можуть бути основою для формування надлісництвом процедур залучення зацікавлених сторін і тих, чий інтереси зачеплено, до прийняття рішень щодо лісів та ведення лісового господарства в рамках планування та моніторингу господарської діяльності, розвитку місцевих громад, уникнення негативного впливу на них, оцінювання та підтримання особливих цінностей для збереження та інших процесів.

Задля ефективності реалізації прав щодо отримання інформації та залучення до прийняття рішень, зацікавленим сторонам та/або тим, чий інтереси зачеплено, потрібно:

- переконатись щодо їх ідентифікації надлісництвом у такому статусі (як зацікавлених або тих, чий інтереси зачеплено), наприклад, заявивши про себе чи продемонструвавши активну позицію у відповідь на запити філії в рамках формування таких списків;
- повідомити надлісництво про найбільш прийнятні способи отримання інформації, про доступність різних інформаційних джерел, бажані форми та засоби залучення до прийняття рішень щодо лісів та лісового господарства в рамках ключових сфер реалізації їхніх прав;

- поряд із отриманням інформації коректно використовувати активні форми, а саме, отримання інформації за запитом чи подання звернення філії;
- поцікавитись щодо запланованих упродовж року надлісництвом заходів (консультаційних процедур різних форм), які будуть організовані задля забезпечення їхнього залучення до прийняття рішень щодо лісів та ведення господарства;
- у рамках організованих надлісництвом консультаційних процедур активно висловлювати власну позицію задля забезпечення ефективної взаємодії та уникнення конфліктних ситуацій, пов'язаних із реалізацією законних прав.

Забезпечення рівного представництва та залучення всіх задіяних сторін

Основним завданням та пріоритетом, при залученні зацікавлених сторін для **Ужгородського** надлісництва є дотримання принципів рівності та недискримінації громадян, незалежно від статі, майнового чи соціального статусу, віку, освіти, релігійних чи іншого виду поглядів тощо. Надлісництво залучає до всіх видів процедур чоловіків, жінок, молодь, людей похилого віку, соціальних меншин, тощо.

Забезпечення реєстрації всіх зустрічей, обговорюваних питань та досягнених угод

Під час залучення сторін чийї інтереси зачеплено обов'язково здійснюється реєстрація підсумків таких зустрічей, а саме: для листування у паперовому чи електронному вигляді – реєстрація листів шляхом присвоєння їм вихідних номерів у «**Журнал звернення громадян**», для результатів проведених діалогів, круглих столів, засідань, зборів, зібрань-протоколи, рішення тощо.

Протоколи рішення діалогів, круглих столів, засідань, зборів, зібрань реєструються одразу після їх фіксування у «**Журнал звернення громадян**» та зберігаються 5 років у надлісництві.

Забезпечення змісту за результатами проведених зустрічей

Для залучення сторін щодо різного виду випадків Ужгородське надлісництво повідомляє сторону надсилаючи листи з необхідною інформацією. Зацікавлені сторони у встановлений термін зобов'язані надати відповідь по даних питаннях, у разі якщо відповідь не була надана, то буде вважатися, що зацікавлені сторони згодні із висновками Ужгородського надлісництва.

У випадку надходження відповіді на ті чи інші питання від зацікавленої сторони, то надлісництво по порушеному питанню організовує проведення круглих столів, зустрічей, зборів, нарад, засідань – протоколи рішення щодо результатів, таких заходів приймаються більшістю голосів. У разі незгоди когось з учасників, відносно результату прийнятого рішення, особа має право викласти в окремому документі своє бачення вирішення питання, з обов'язковою аргументацією. Окрема думка долучається до протоколу чи рішення. Усі прийняті рішення, листування обов'язково вивчаються, переглядаються на аналізуються надлісництвом.

Забезпечення розповсюдження результатів усіх культурно доречних заходів із залученням між усіма причетними

Ужгородське надлісництво для розповсюдження результатів усіх культурно доречних заходів по кожному конкретному питанню застосовує метод листування із зацікавленими сторонами.

Начальник

Ужгородського надлісництва

Іван БАРНА